

Nieuwe Kerk is mogelijk

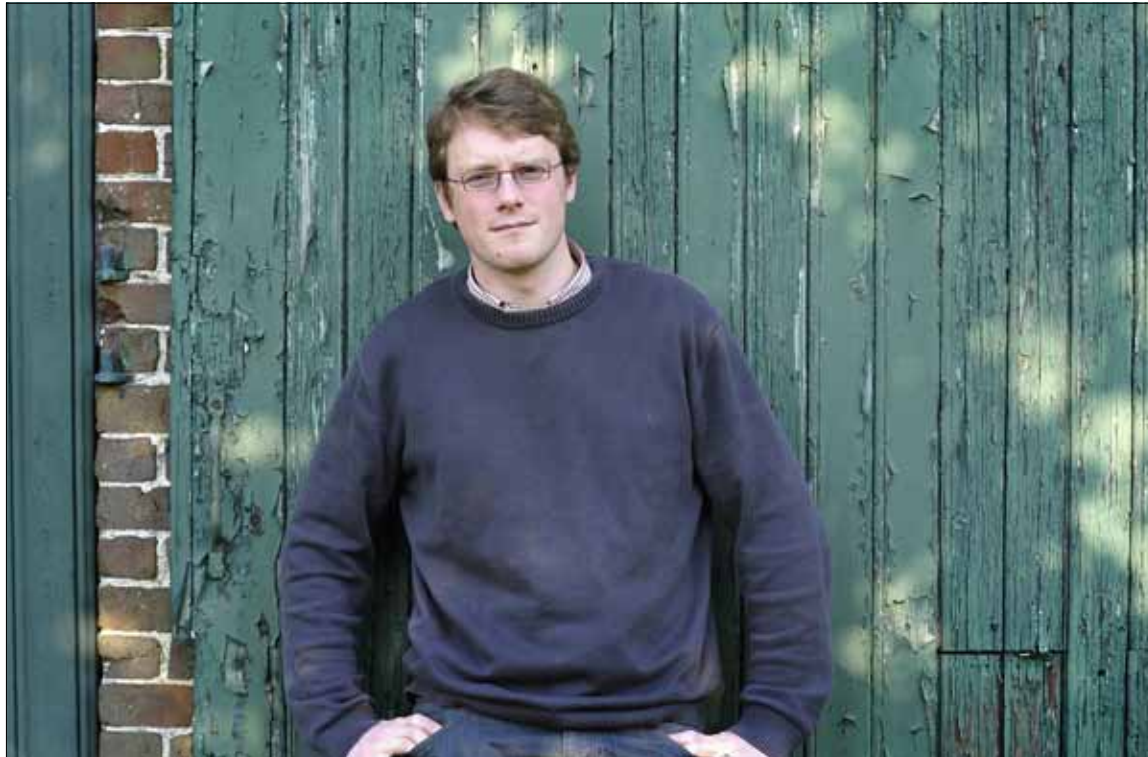
Top en basis moeten taal vinden om sociaal kapitaal aan te spreken

- Krijgen we een andere Kerk na de pedofiliecrisis?
- Alleen als we samen verantwoordelijkheid nemen, zegt godsdienst-socioloog Vandewiele

Lieve WOUTERS

De pedofiliecrisis kan voor de Kerk in België een kans zijn om helemaal te breken met oude gewoonten en om vruchtbaar te leren omgaan met de hedendaagse samenleving. Dat zegt de jonge godsdienstsocioloog Wim Vandewiele (K.U.Leuven). „De katholieke Kerk is een machtskerk. Daar is op zich niets tegen. Een instituut met een sterke hiërarchie heeft veel voordelen: je hebt duidelijke standpunten en aanspreekfiguren. In een crisis zoals deze kunnen er maatregelen worden getroffen.”

Dergelijk instituut mag echter niet vastroesten. Vandaag moet de Kerk stappen vooruit doen. Veel belangrijker dan kwesties als het verplichte celibaat, de wijding van gehuwde priesters en de taken van vrouwen in de Kerk, vindt Vandewiele de vraag waarom die discussies al veertig jaar meegaan. „Hier stoten we op een probleem dat aan de basis ligt van die andere vragen. Ik stel vast dat er een diepe kloof gaapt tussen het sociale kapitaal, dat nog altijd in de Kerk aanwezig is, en de intelligentie om dat kapitaal aan te spreken.”

Wim Vandewiele: „We moeten kansen leren benutten en mensen ontdekken.” © Violet Corbett Brock

„We stellen met z'n allen te scherp binnenkerkelijk in op wat we niet hebben. Dat komt omdat de babyboomgeneratie nog alle touwtjes in handen heeft, over het algemeen een ontgoochelde generatie. De samenleving is sneller geëvolueerd dan de geesten. Ze biedt mogelijkheden die we moeten leren benutten.”

Dat kan volgens de wetenschapper maar als twee basisvoorwaarden worden vervuld. Allereerst moet een mentaliteit groeien van dubbele aansprakelijkheid. „Uit onderzoek blijkt dat hoe nijpen-

der de situatie in een parochie wordt, hoe meer men terugplooit op zichzelf. Van het bisdom verwacht men dan alle antwoorden. Dat noem ik 'calimerogedrag'. Hogerop lijkt dan weer vaak de 'wet van de knulligheid' te spelen. Mislukkingen kunnen vermeden worden mits wat meer professionalisme.”

Net zoals we ons niet moeten terugplooiën op onze eigen parochie, zo mogen ook bisdommen niet langer eilandjes vormen. „Vergeet het woord 'interdiocesaan', maar spreek voortaan over

de Kerk in Vlaanderen en leer meer naar het geheel te kijken.”

Voorts moeten we meer kennis opbouwen over waar we mee bezig zijn. „We weten te weinig over onszelf”, zegt Vandewiele. „Wie woont er in mijn buurt? Welke scholen zijn er? In welke sociale context leeft onze parochiegemeenschap? Hoe komt het dat gezinnen of allochtone katholieken de weg vinden naar de ene parochie, maar niet naar de andere? Welke troeven moet je daarvoor in huis hebben? Als we ons sociale kapitaal willen aanspreken,

moeten we allereerst weten wat we aan personen en kwaliteiten in huis hebben en welke opportuniteiten zich in onze omgeving voordoen.”

Als we er niet in slagen verantwoordelijkheidszin te kweken en zelfkennis op te bouwen, zal de Kerk niet echt veranderen

„Kennis verwerven is louterend. Je gaat jezelf in vraag stellen en in de confrontatie met de ander zul je jezelf beter leren kennen. De crisis leert ons dat we niet beter zijn dan de samenleving. Het is tijd dat we leren in een wisselwerking te gaan staan. Samenleving en Kerk beïnvloeden elkaar.”

„Zo zullen we ontdekken dat de Kerk echt nog wel een rol te spelen heeft in de samenleving. Niet de hoofdrol, maar een rol naast die van andere. Religie lijdt wel aan functieverlies, maar niet aan betekenisverlies. De rol van de christelijke gemeenschap is in Vlaanderen niet uitgespeeld, integendeel ze zal nog belangrijker worden in de toekomst. Dan moeten we intern echter wel sterker eenheid vormen.”

„Als we daar niet in slagen,” waarschuwt Vandewiele, „dan vrees ik dat de Kerk er na de pedofiliecrisis niet uit zichzelf fundamenteel anders zal uitzien dan vandaag. Verantwoordelijkheidszin en zelfkritiek zijn basisvoorwaarden om vooruit te gaan.”

Kwaad binnenin

Tijdens zijn reis naar Portugal kwam paus Benedictus XVI in bedekte termen meermaals terug op de schandalen in verband met het seksueel misbruik van minderjarigen door katholieke geestelijken. „De grootste kwelling van de Kerk komt niet van buitenaf, maar wordt geboren uit zonden in de Kerk”, zei de paus. In zowat de sterkste bewoordingen tot op heden stelde de paus dat de Kerk de „afschuwelijke waarheid” onder ogen moet zien en dat de grootste bedreiging van binnenuit komt en niet van buitenaf. Benedictus XVI riep op tot diepgaande zuivering en boetedoening en sprak ook over vergeving en gerechtigheid.

Media helpen

De media die het seksueel misbruik in katholieke instellingen aan het licht brachten, bieden de Kerk de kans een zuivering te ondergaan. Dat zei mgr. Gerard de Korte, bisschop van Groningen-Leeuwarden en namens de Nederlandse bisschoppen aanspreekpunt bij seksueel misbruik. „Elke grote organisatie heeft de neiging om de zaken eerst intern op te lossen”, zei hij ook nog in een kranteninterview. (EDS)

‘Ook nu streng voor seminaristen’

Mgr. LÉONARD vraagt dat slachtoffers én daders zich melden bij gerecht of commissie

Erik DE SMET

Had de paus het tijdens zijn reis naar Portugal over pedofilie, tegenover de Belgische bisschoppen op ad-liminabezoek in Rome was hij minder expliciet. Mgr. Léonard: „Sommigen in de media waren verbaasd dat Benedictus XVI niet veel zei over onze problemen. Toch gebruikte hij een sterk woord: zonde. ‘Onze Kerk is beproefd door de zonde’, zei hij. De paus hield het kort, omdat hij weet dat de bisschoppen op dezelfde golflengte zitten en de situatie kordaat willen aanpakken, met de bedoeling rechtvaardig te zijn tegenover slachtoffers.”

De pedofiliecrisis kwam bij het ad-liminabezoek natuurlijk wel ter sprake tijdens de ontmoeting van de bisschoppen van België met de Congregatie voor de Geleofsleer, de plek waar dit soort problemen wordt behandeld. Vraag rest hoe wij, gelovigen, moeten omgaan met de pijnlijke onthullingen.

Volgens mgr. Léonard houdt de crisis een uitnodiging in om ons bewust te worden van de werkelijkheid van de zonde in ons le-

De aartsbisschop van Mechelen-Brussel wil uitzuivering. © Belga

ven. „De jongste jaren gebruikten we dat woord te weinig. Het gevoel van schuld is verdampt. De pedofiliecrisis herinnert ons eraan dat we allemaal zondaars zijn. De schuld bij één persoon leggen is te makkelijk. Is niet een van de oorzaken van seksueel misbruik de hypererotisering van de samenleving, en hebben we daaraan niet allen mee schuld?”

Mgr. Léonard ziet geen verband tussen het verplichte priestercel-

libaat en seksueel misbruik. Hij doet wel twee heldere oproepen. „Dat de slachtoffers, in de mate dat ze het psychisch aankunnen, niet aarzelen zich te richten tot het gerecht. Ik besef dat velen vrezen dat deze stap hun hele leven overhoop zal gooien. Toch bevelen wij aan dat alle slachtoffers zich zouden melden, zelfs al zijn de feiten verjaard. Ook de daders roep ik op: geef u aan. Onze Kerk heeft uitzuivering nodig. Ik zou

het een ‘Operatie Waarheid’ durven te noemen.”

De aartsbisschop legt uit: „Iemand die ooit een andere persoon misbruikte, mag zich nooit laten wijden. We zijn allen zondaars en voor iedereen bestaat barmhartigheid, maar met zulke feiten op je geweten mag je geen priester of bisschop worden. Ik begrijp niet dat de bisschop van Brugge zich heeft laten wijden.”

Homoseksuelen wijden?

En tot besluit: „Ook nu er weinig roepingen zijn, blijft selectie onontbeerlijk, ook op affectief vlak. Rome benadrukte enkele jaren geleden dat de Kerk dient te vermijden homoseksuelen toe te laten tot het priesterschap. Ik herhaal die intentie, met alle respect voor de betrokkenen. Een priester staat in de plaats van Christus als bruidegom van de Kerk. Als iemand niet klaar is met zijn mannelijkheid en met zijn relatie tegenover het andere geslacht, is het voorzichtiger hem niet te wijden. Wel moeten we er ons voor hoeden homoseksualiteit en pedofilie aan elkaar te linken. Dat is beledigend voor velen.”